

## computerschaak

### Mens versus Machine

In de eerste week van maart viert de wiskunde-studievereniging "Christiaan Huygens" van de TH Delft haar vijfde lustrum. De lustrumweek staat in het teken van de 'Artificial Intelligence' (kunstmatige intelligentie). Op donderdag 4 maart vindt er in het gebouw van Wiskunde en Informatica aan de Julianalaan 132 te Delft een AI-symposium plaats met diverse sprekers uit binnen- en buitenland. Onderwerpen zijn o.a. het automatisch vertalen en robots. Inlichtingen zijn verkrijgbaar bij de CH-lustrumcommissie (015-782532). Vrijdag 5 maart staat in het teken van de kunstmatige schaakspeler. Alle activiteiten op die dag vinden plaats in bovengenoemd gebouw.

### De FIDE en het computerschaak

Op vrijdag 5 maart 1982 zal Luuk de Vries, de auteur van het programma YNCT 1.0 (de Nederlandse computerschaakkampioen 1981) een voordracht houden over de opbouw van zijn schaakprogramma. Aanvang 10.30 uur.

In aansluiting hierop zal om 11.30 uur de secretaris-generaal van de FIDE, Mevr. I. Bakker een voordracht houden over het standpunt dat de FIDE inneemt ten opzichte van het computerschaak. Aan de orde zullen o.a. komen: de positie van de ICCA (International Computer Chess Association) binnen de FIDE, en het verzoek van de ICCA om met een team aan de Olympiade deel te nemen. Na afloop van elk van beide lezingen bestaat er de mogelijkheid tot discussie.

### Belle-Donner

Om 13.00 uur zal een officiële partij beginnen tussen internationaal schaakgrootmeester J.H. Donner en computerschaakwereldkampioen Belle. Het speelt tempo bedraagt 40 zetten in New Jersey (USA). De zetten zullen via een open telefoonlijn door Ken Thompson, die samen met Joe Condon de ontwerper van Belle is, doorgegeven worden aan de speelzaal. Grootmeester Donner heeft verklaard bereid te zijn nog enige vluggertjes als toegift te spelen in geval de partij in een vroeg stadium beëindigd is. De partij zal gevolgd kunnen worden via monitoren en zal op een demonstratiebord van commentaar worden voorzien. Ook computerschaakaspecten zullen daarbij worden belicht.

### De Fredkin-prijs

In 1980 is de Fredkin-prijs ter grootte van \$ 100.000.- beschikbaar gesteld voor de ontwerper(s) van het eerste computerschaakprogramma dat het echte wereldkampioenschap veroverd (nu dus in handen van Karpov). Er zijn later enige tussenliggende prijzen toegevoegd zoals \$ 5.000.- voor het eerste programma dat een officiële USCF-rating-prestatie behaald van 2200 punten in 25 achtereenvolgende partijen. En eveneens van \$ 10.000.- voor een prestatie van 2500 punten in 25 achtereenvolgende partijen. Daarnaast wordt er regelmatig gekeken hoe ver de groei van de speelsterkte al gevorderd is, in een match van twee partijen tegen een door het Fredkin-komité gekozen uitdager. Op 14 en 26 augustus 1981 speelde Belle daarvoor een match tegen Carl Storey, die toen een Canadese rating met 2206 had. Storey won met 2-0.

### Partij

Hieronder volgt de spannendste partij uit de match, die gespeeld werd in Vancouver.

### Wit: Belle

Zwart: C. Storey (2206)

Fredkinprijs - match, 2e partij  
Vancouver, 26 augustus 1981

### Pirc

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pf3 d6 4. Pc3 Pf6 5. Le2 0-0 6. 0-0 e6 7. a4 Dc7 8. h3 e5  
Gebruikelijk is hier 8. ...., Pbd7, de tekstzet is evenwel niet onbekend.

9. Te1 Pbd7 10. Lf1 Te8 11. d5

Tot hier volgde Belle de theorie bekend uit de partij Uljanov-Kimelfeld, USSR 1964. Het oordeel van de theorie luidt +.

11. ...., a6 12. Lg5 h6 13. Le3 cxd5 14. Pxd5 Pxd5 15. Dxd5

Met de bedoeling druk op pion d6 uit te oefenen.

15. ...., Pf6 16. Dc4??

Beter was 16. Dd3 om het strategische concept te blijven volgen. Bijv. 16. Dd3 Le6 17. c4 Tac8 18. b3. Bij de nu volgende ruil gaat weliswaar geen materiaal verloren, maar wit komt wel 'technisch verloren' te staan.

16. ...., Dxc4 17. Lxc4 Pxe4 18. Lxh6 Lxh6 19. Txe4 Lf5 20. Th4?

Bescheiden 20. Te2 verdiende de voorkeur. De toren komt buiten spel te staan en dreigt voortdurend ingesloten te worden.

20. ...., Lg7 21. Ld5

Opnieuw blijkt dat wit aanval als zijn beste verdediging beschouwd. Na 21. ...., Lxc2 22. Lxb7 Tab8 23. Lxa6 Txb2 heeft wit nog een vrije a-pion.

21. ...., Te7 22. c3 e4

In de overtuiging dat de toren op h4 hiermee definitief gevangen is, doet Storey afstand van het looperpaar. De situatie blijkt evenwel iets gekompliceerder dan hij veronderstelde.

23. Pd4 Lxd4 24. cxd4 Kg7

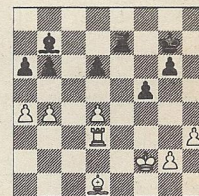
De pointe. Er dreigt 25. ...., g5 26. Th5 f6 gevolgd door 27. ...., Lg6 met kwaliteitswinst.

25. Tf4 Tae8 26. b4 Lc8 27. Ta3 f5 28. Tg3

Precies op tijd, er dreigde opnieuw 28. ...., g5. Zwart had deze dreiging meer moeten uitbuiten middels 28. ...., Kf6. Na 29. h4 (gedwongen) zou de toren op f4 eerst goed ingemetseld staan. Storey gaat echter zo overhaast te werk, dat de witte stelling weer binnen de remisemarge komt.

28. ...., e3? 29. fxe3 Txe3 30. Kh2! Tgx3 31. Kxg3 Te1 32. Lb3 b6 33. Tf3 Te4 34. Td3 Lb7 35. Ld1 Te1 36. Kf2 Te7

Wit heeft zich uitstekend verdedigd in de strijd om het punt g2. De zwarte toren is uit de witte veste verjaagd en met 37. Tc3 had wit goede hoop op remise mogen koesteren. In plaats daarvan "denkt" de machine door ruil van de lopers onmiddellijk op remise te kunnen afkoersen, een verschrikkelijke taxatiefout. Onderstaande stelling is een voorbeeld van de achilleshiel van de moderne schaakcomputer. Hoeveel zwakke spelers zouden dezelfde zet als Belle gespeeld hebben?



37. Lf3? Lxf3 38. Kxf3 Tc7 39. Tb3 Te4 40. a5 b5 41. Ke3 g5 42. Kd3 Kf6 43. Tc3 Txc3+ 44. Kxc3 f4 45. Kd3 Kf5 46. d5 Ke5 47. Ke2 Kxd5 Wit geeft op.

Een partij met een aantal taxatiefouten, die vooralsnog remmend op de stijging van de speelsterkte zullen werken.

JAAP VAN DEN HERIK

**Schakend Nederland - maart 1982**  
**Prof. dr. H.J. van den Herik: Mens versus Machine**  
**(Fredkin-prijs / Belle - C. Storey / Belle - Donner)**